

УДК 378.147

Ірина СЕРЕДА

м. Миколаїв

sereda_iv71@mail.ru

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ФІЛОЛОГІВ-МАГІСТРІВ

У статті здійснено аналіз змісту та особливостей підготовки філологів-магістрів у контексті технологічного підходу. Розглянуто основні етапи технологічного підходу в освіті та їх провідні тенденції. Визначено поняття «педагогічна технологія» та «технології педагогічної освіти». Накреслено шляхи забезпечення технологічної компетентності майбутніх викладачів-філологів в умовах магістратури.

Ключові слова: філологи-магістри, технологічний підхід, педагогічні технології, технології педагогічної освіти, технологічна компетентність майбутнього викладача.

Сучасне суспільство вимагає переходу до нової стратегії розвитку на основі високоефективних технологій. Для того, щоб освіта відповідала сучасним цивілізаційним змінам, потрібно, насамперед, змінювати функції освітнього процесу, орієнтуючи його на спонукання суб'єктів навчання до самостійного оволодіння новими знаннями та інформацією [3]. Основою технологічного забезпечення підготовки майбутнього викладача в магістратурі є доцільне використання сучасних технологій, які створюють умови для ефективного формування професійних компетенцій.

Фундаментальні та прикладні дослідження щодо розвитку та впровадження педагогічних технологій пов'язують з іменами таких учених, як: В. Беспалько, М. Гриньова, В. Кларин, Н. Наволокова, О. Пехота, І. Підласий, Г. Селевко, Н. Шуркова та ін. Лише невелика кількість зарубіжних та вітчизняних наукових праць присвячена проблемам підготовки магістрів філологічного напрямку: О. Зіноватна розглядає проблеми модернізації філологічної освіти магістерського рівня України у контексті адаптації американського досвіду; Г. П'ятакова порівнює особливості підготовки магістрів філології в Україні та Польщі; В. Базова розглядає підготовку викладачів іноземних мов в університетах Німеччини. **Темою** нашої статті є аналіз особливостей підготовки філологів-магістрів у контексті технологічного підходу.

Поняття «педагогічна технологія» останнім часом дедалі більше поширюється в науці й освіті. Його різноманітні варіації – «педагогічна технологія», «технологія навчання», «освітні технології», «технології в навчанні»,

«технології в освіті» – широко використовуються в психолого-педагогічній літературі і мають понад 300 формулювань. Його використовують як синонім понять «методика» та «форма організації навчання», як сукупність усіх використаних у конкретній педагогічній системі методів, засобів і форм, як сукупність і послідовність методів і процесів, які дозволяють одержати запланований результат [1, 78]. Педагогічна технологія включає в себе дві групи питань, перша з яких пов'язана з застосуванням технічних засобів у навчальному процесі, друга – з його організацією [4]. Аналіз сучасних досліджень дає можливість дати узагальнене визначення поняття **педагогічна технологія**: це науково обґрунтована системна модель діяльності вчителя або викладача, яка містить опис алгоритму його дій з розв'язання певної навчально-виховної проблеми.

Ми цілком підтримуємо погляд О. Пехоти, яка у своїх дослідженнях виділяє 3 етапи розвитку технологічного підходу в освіті і визначає такі його провідні тенденції. Основною тенденцією *першого етапу (1920–1960-ті роки)* було підвищення якості викладання, яке розглядалося як єдиний шлях, що приводив до ефективного навчання. *Другий етап (1960–1970-ті роки)* характеризувався перенесенням акценту на процес навчання, що пов'язано з розвитком концепції програмованого навчання, яке вимагало суворого врахування вікових та індивідуальних відмінностей учнів. Характерною тенденцією розвитку сучасної педагогічної технології (*третій етап, 1970-ті роки – до сьогодні*), є використання системного аналізу у вирішенні прак-

тичних питань, пов'язаних зі створенням та використанням навчального устаткування та технологічних засобів навчання. Головним критерієм системного аналізу на всіх рівнях загалом є критерій оптимальності [4].

У контексті нашого дослідження до **технологій педагогічної освіти** ми відносимо *всю сукупність педагогічних технологій, які застосовуються у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя та викладача*. Технології педагогічної освіти передбачають проектування педагогом цілей освітнього процесу, вибір компонентів змісту освіти, визначення відповідних методів і засобів.

Звернемось до особливостей підготовки вітчизняних філологів-магістрів. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», магістерський рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю, загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, *інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності*. [2].

В Україні підготовка викладачів-філологів здійснюється як у класичних, так і в педагогічних університетах. У вітчизняних університетах на філологічних факультетах готують філологів-магістрів таких спеціальностей: «Українська мова та література», «Мова та література (іноземна), «Переклад», «Прикладна лінгвістика». Підготовка магістра філологічного напрямку містить теоретичну, практичну та наукову підготовку.

Теоретична підготовка передбачає, що за результатами опанування навчальних дисциплін (загальних та професійно-практичних) випускники-магістри мають орієнтуватися в особливостях використання інноваційних психолого-педагогічних концепцій, теорій і методик розв'язання науково-дослідницьких, конструктивно-організаційних, управлінських, освітньо-виховних завдань.

Практична підготовка носить комплексний характер та реалізується за напрямками: викладацький – забезпечує підготовленість

до викладання базових, професійно-орієнтованих навчальних дисциплін, організаційно-виховний – до організації виховної роботи в навчальній групі, науково-дослідний – удосконалює вміння майбутнього магістра як науковця-дослідника.

Результатом *наукової підготовки* є виконання магістерської роботи, що містить науково обґрунтовані теоретичні чи експериментальні результати, висновки та рекомендації і свідчать про спроможність майбутнього викладача вищої школи самостійно проводити наукові дослідження в обраній галузі знань.

Особливістю вітчизняної філологічної освіти є те, що вона дає фундаментальні знання, які є базовими для формування вмінь і навичок прикладного характеру, зокрема, редакторських, видавничих, перекладацьких. У той час як у багатьох європейських країнах та США підготовка в магістратурі передбачає більшу диференціацію, варіативність та має прикладне спрямування.

Аналіз існуючого викладацького досвіду при підготовці магістрантів, у т.ч. і нашого власного, та опитування самих магістрантів свідчить про те, що *існує проблема деякої невідповідності змісту освіти функціям і завданням професійної діяльності майбутнього викладача вищого навчального закладу*. Так, склад і зміст нормативних дисциплін, представлений в освітньо-професійній програмі, *майже не спрямовується на опанування інноваційними технологіями навчання, недостатньо відображає сучасні тенденції розвитку вищої освіти*.

Проте аналізуючи останні наукові дослідження з різних аспектів магістерської підготовки [6], а також практичний досвід вітчизняних ВНЗ щодо організації навчання в магістратурі, можемо констатувати, що на сучасному етапі в освітньому процесі магістратури почали активно застосовуватися різні види педагогічних технологій залежно від напрямку підготовки магістрів та визначених викладачем навчально-виховних завдань. Серед них слід виокремити технологію індивідуалізації навчання, групову навчальну діяльність, ділові ігри, проблемне навчання, дослідницьку технологію, проекти, педагогічні тренінги, інтерактивні технології, ситуативне моделювання, інформаційно-комп'ютерні технології

та ін. Зазначимо, що недостатнє використання цих технологій через відсутність у змісті підготовки магістрів педагогічних дисциплін розглядається деякими фахівцями [5] як недолік магістерської підготовки в університетах Польщі, Німеччини та інших країн.

Оскільки головним результатом навчання в магістратурі є підготовка майбутнього викладача, то важливим її аспектом виступає його готовність до застосування технологій педагогічної освіти. Підготовка майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти під час навчання в магістратурі допоможе йому оволодіти теоретико-методологічними, психолого-педагогічними і методичними основами освітнього процесу, сформувати важливі професійні якості та компетенції, серед яких:

- сприйняття як особистої цінності ідеї технологізації професійно-педагогічної підготовки в межах компетентнісного підходу;
- володіння змістом професійно-педагогічної освіти, орієнтованої на принципи технологічного підходу, саморозвиток особистості та європейський стандарт у вищій освіті;
- володіння сучасним арсеналом педагогічних технологій та вміння ефективно їх використовувати у професійній діяльності, поєднуючи принципи технологічності та творчості;
- набуття досвіду проектування майбутнього педагогічного процесу з позицій кінцевого результату, реалізації його з урахуванням власних потенційних можливостей та умов педагогічного процесу;
- вміння здійснювати педагогічний супровід студентів на шляху професійного становлення та наукового пошуку, знаходити оптимальні педагогічні рішення при розв'язанні навчально-виховних завдань.

Проведений теоретичний аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень з проблеми підготовки майбутнього викладача-філолога у контексті технологічного підходу дозволив зробити припущення, що формування готовності майбутнього викладача філологічних дисциплін до застосування технологій педагогічної освіти як важливої передумови для досягнення якісної викладацької діяльності в університеті може бути реалізоване при створенні таких *організаційно-педагогічних умов*:

- зміни акцентів професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача-філолога в магістратурі у напрямі її гуманізації та технологізації в межах компетентнісного підходу відповідно вимогам галузевого стандарту та сучасної освітньої стратегії;
- розробки відповідних тем у змісті навчального курсу «Педагогіка вищої школи»;
- впровадження в методику викладання педагогічних дисциплін у магістратурі сучасних технологій педагогічної освіти: інтерактивних, інформаційно-комунікаційних, педагогічного проектування, кейс-технологій, контекстного навчання, професійного саморозвитку та ін.;
- набуття майбутніми викладачами філологічних дисциплін у ході стажування досвіду застосування технологій педагогічної освіти при підготовці та проведенні різних форм навчальних занять.

Таким чином, актуальним на сьогодні є створення в сучасному університеті на етапі магістерської підготовки необхідних організаційно-педагогічних умов, які сприятимуть формуванню готовності майбутнього викладача-філолога до застосування технологій педагогічної освіти. Компетентність майбутнього викладача філологічних дисциплін щодо застосування технологій педагогічної освіти дозволить йому максимально інтегрувати в своїй діяльності професійні знання та вміння, сформовану гуманітарною освітою гуманістичну систему цінностей, психолого-педагогічні основи викладацької діяльності та її технологічні аспекти.

Список використаних джерел

1. Бабак В. Фундаментальна підготовка в сучасному університеті: традиції та перспективи / В. Бабак, Е. Лузік // Вища освіта України. – 2003. – № 1. – С. 78–83.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37–38.
3. Кремень В. Г. Суспільство знань і якісна освіта / В. Г. Кремень // Освіта. – 2007. – № 13/14. – 21–27 березня.
4. Освітні технології: навчально-методичний посібник / За ред. Пехоти О. М. – К. : А.С.К., 2001. – 256 с.
5. П'ятакова Г. Особливості підготовки магістрів за спеціальністю «Українська філологія» у Львівському та Вроцлавському університетах // Вісник Львівського університету. – Серія педагогічна. – Випуск 27. – Львів, 2011. – С. 155–162.
6. Середа І. В. Формування педагогічної майстерності майбутнього викладача засобами педагогічних технологій // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. – Вип. 1.38. – Т. 2. – Миколаїв, 2012. – С. 20.

Iryna SEREDA
Mykolaiv

THE TECHNOLOGICAL APPROACH IN THE PREPARATION OF PHILOLOGISTS MASTERS

In the article implemented analyzes the content and features of the preparation of philologists-masters in the context of the technological approach. The main stages of the process approach in education and leading the trend. The concepts of «pedagogical technology» and «teacher education technology». Inscribed ways to ensure the technological competence of the future teachers-philologists in the conditions of the Magistracy.

Keywords: philology-masters, technological approach, educational technology, teacher education technology, technological competence of the future teacher.

Ирина СЕРЕДА
г. Николаев

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ПОДГОТОВКЕ ФИЛОЛОГОВ-МАГИСТРОВ

В статье осуществлён анализ содержания и особенностей подготовки филологов-магистров в контексте технологического подхода. Рассмотрены основные этапы технологического подхода в образовании и их ведущие тенденции. Определены понятия «педагогическая технология» и «технологии педагогического образования». Начертаны пути обеспечения технологической компетентности будущих преподавателей-филологов в условиях магистратуры.

Ключевые слова: филологи-магистры, технологический подход, педагогические технологии, технологии педагогического образования, технологическая компетентность будущего преподавателя.

Стаття надійшла до редколегії 01.02.2016

УДК 378.147

Мар'яна СІДУН
м. Мукачево
vsidun@mail.ru

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті автор визначила і дослідила проблеми організації самостійної роботи студентів по вивченню іноземної мови у позааудиторний час як обов'язкового виду їхньої навчальної діяльності. З'ясовано її місце у механізмі оволодіння професійно-орієнтованою іншомовною лексикою. Розкрито роль інтерактивних методів навчання у процесі самостійної роботи. Обґрунтовується необхідність подальшої розробки шляхів досягнення ефективності засвоєння термінології в контексті європейської інтеграції вищої освіти України та переходу ВНЗ на кредитно-модульну систему оцінювання.

Ключові слова: готовність, інтерактивні методи навчання, позааудиторна робота, самостійна робота, мотивація.

В умовах інтеграції України до світового освітнього простору зростає необхідність знання кожним спеціалістом іноземної мови. Це потребує істотного посилення самостійної й продуктивної діяльності студентів, розвитку їхніх особистісних якостей і творчих здібностей, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуючись у житті суспільства [1, 6–7]. Значні зміни в освіті та умовах праці викликають велику потребу у навчанні протягом усього життя, а отже, висувають на перший план здатність і вміння людини до самоосвіти, самостійної

навчальної діяльності, пізнавальної самостійності, самостійної роботи

Роль самостійної роботи та самостійної навчальної діяльності в наш час настільки значна, що ця проблема вимагає щоразу нових підходів. Зростає роль самостійної роботи в умовах кредитно-модульної системи, яка передбачає відведення достатньої кількості матеріалу на самостійне опрацювання з наступним його контролем. У Положенні про кредитно-модульну систему організації навчального процесу йдеться про посилення ролі самостійної роботи студентів у навчальному процесі [1, 47].